

12.32 Nad nižším předsazeným hřebínkem může být stoupání lepší, než nad hlavním hřebenem. Kolmé stěny produkují mnohem silnější termiku, než svahy pod nebo nad nimi.

12.33 Silné stoupání v těsné blízkosti svahu. Foto Bruce Goldsmith

12.34 Od členitých skalních žeber a věží budeme kvůli možným turbulencím udržovat větší bezpečnostní odstup, než od hladké stěny.

12.35 Silné stoupání najdeme nad kolmou skalní stěnou.

V těsné blízkosti u svahu se vítr, jak naznačuje graf 12.31, třením o povrch zpomaluje. Nejvyšší rychlosti dosahuje v průměru ve vzdálenosti 20 až 30 metrů od terénu.

Uvedené hodnoty byly naměřeny v létě v údolí Innu. Na létání je vzrušující, že každý den a každá oblast jsou jiné. Co na jednom kopci platí dnes, nemusí být zítra kvůli neustále se měnícímu počasí pravda. Někdy nejrychleji stoupáme, pokud se na svah nalepíme, jindy najdeme nejlepší stoupání 100 nebo 200 metrů před svahem - záleží to na počasí a terénu.

Při určování optimální vzdálenosti se řídíme následujícími pravidly:

1. Čím je povrch terénu hladší, tím méně se svahový vítr zbrzdí. U zalesněného svahu bude nejlepší stoupání dál, než u travnatého povrchu.

2. Pokud je na svahu například řada stromů, remízek, nebo okraj lesa, termika se tam pravděpodobně bude trhat. Na svazích bývají i menší zlomy nebo hřebínky, které často produkují lepší termiku, než samotný hlavní hřeben. Namísto svahování u hlavního hřebene potom budeme kroužit v termice nad vrcholkem níže položeného hřebínku.
3. Jsou-li na svahu kolmé skalní stupně, stoupání u nich bude lepší, než na zbytku svahu. Často se u vertikálních stěn udržíme ve výšce, zatímco jinde, i nad strmým svahem, bychom klesali. Domnívám se, že důvod spočívá v tom, že se křídlem můžeme přiblížit velmi těsně ke stěně, což u mírnějšího svahu není možné. Nad malými skalními stupni dochází k venturiho efektu, který stoupání zrychlí daleko více, než bychom si vzhledem k velikosti skály mysleli.
4. Bezpečnost hraje při určování vzdálenosti od svahu nejdůležitější roli. V turbulencích nemůžeme létat ke svahu tak blízko, jak bychom si dovolili v klidném vzduchu. Souvisí to také s pilotním uměním a typem křídla. S padákem, na kterém se cítíte dobře, si dovolíte více. V Anglii se v laminárním větru nad hladkými stráněmi cítím bezpečně a létám těsně u svahu. Jakmile ale začne termika a s ní spojené turbulence, stoupání hledám dál před svahem. Obrázky 12.32 a 12.33 rozdíl dobře ilustrují. Nad menšími skalkami bylo některé dny stoupání lepší, než nad velkou stěnou, kde jsem nejsilnější stoupák našel asi 500 metrů před hlavním hřebenem.

Menší kolmý útes v polovině svahu produkuje daleko lepší stoupání, než svah pod nebo nad ním. Může také fungovat jako spouštěč termiky, kterou pak najdeme přímo nad ním.

Obrázky pochází z Ageru, kde kvůli silným turbulencím a skalnatému terénu není v době silnější denní termické aktivity létání v těsné blízkosti svahu bezpečné.

Turbulence

Po několika desítkách roků, strávených paraglidingem a létáním na závěsných kluzácích, bych se chtěl podělit o zkušenosti s turbulencemi a pokusit se vyvrátit některé předsudky.

Nezapomenutelným zážitkem je nastoupat do základny a pokračovat v mlžných vírech po stranách velkého kumulu. Pohled na tyčící se mohutný mrak, stoupající s impozantní energií do výšky, budí respekt. Překvapí vás, jak jsou turbulentně vyhlížející okraje mraku při průletu klidné.

Když jsem to zkoušel poprvé, měl jsem dojem, že jsem turbulence nějakou náhodou minul. Ale ani po mnoha opakováních jsem žádné turbulence nezaznamenal – zkrátka tam nejsou! Křídla, na kterých létáme, si ve skutečnosti poradí i s dramaticky vyhlížející turbulencí. Jak asi vypadá turbulence, ve které padák zkolabuje? Takové turbulence jsem vedle mraku nikdy neviděl.

Všichni čerti nejsou zlí

Čekali byste, že vám prašný vír zamotá vrchlík, ale i když jsem do něj mnohokrát vlétnul, byl to jen stoupák. Jediný rozdíl mezi viditelným vířícím čertíkem a termikou je prach! Protože je prašný vířící vzduch vidět, vypadá hůře, než jaký ve skutečnosti je – jednoduše protože nevidíme, jak turbulentní je vzduch, ve kterém běžně létáme.

Všichni čertíci nejsou divocí. Vidíme je jen v blízkosti terénu, a v malé výšce nad zemí si nechceme s turbulentním vzduchem zahrávat. Pokud vidíme prašný vír ve větší výšce, bude asi hodně silný, jinak by se prach ve vzduchu tak dlouho neudržel.

Z vlastní zkušenosti mohu potvrdit, že čertíci nebývají tak strašní, jak vypadají. Pokud je využíváte ke stoupání, je třeba kroužit v opačném směru jejich rotace. Kroužení ve směru shodném s rotací je o poznání neklidnější, stoupák se hůře centruje a stoupáte pomaleji. Každá termika nějak rotuje – některá po směru, jiná proti směru hodin. Kroužíte-li ve shodném směru s termikou, letíte vlastně po větru, tedy rychleji. V opačném směru kroužíte naopak pomaleji a za minutu se otočíte méněkrát, je to účinnější a klidnější. Na severní polokouli byste teoreticky měli kroužit doleva, na jižní doprava, ale toto pravidlo platí jen asi v sedmi případech z deseti. Máte-li pochybnosti, sledujte ptáky!